

PRESENTACIÓ DE L'ASSIGNATURA

Titulació acadèmica		Batxillerat / Grau en Història de l'Església, Arqueologia i Arts cristianes				
Assignatura		3G1006 CRISTIANISME I CULTURA I: MÓN ANTIC I EDAT MITJANA				
Any	Tercer	Curs	2019-2020	Valor lectiu	5 ECTS	
Període lectiu	1r semestre	Hores setmanals	3	Cicle	Primer	
Professors	Albert Viciano i Agustí Boadas			Llengua	Català	

Descripció de l'assignatura:

Per al pensament occidental, “cristianisme” i “cultura” han format durant molts segles una unió indissoluble. Europa i, en general, tot l'Occident és impensable sense el cristianisme. Les arts plàstiques, la música i la literatura s'han alimentat prioritàriament de la Sagrada Escriptura; aquesta estreta unió també es realitza en altres àmbits de la societat, com és la configuració de l'entorn vital humà per mitjà del calendari i dels costums o festes cristianes –i fins i tot eclesials– o per mitjà de llocs i edificis sagrats que han configurat el paisatge urbà o la geografia rural d'Europa.

A l'època de l'Antiguitat Tardana (segles III-VIII), els cristians, sobretot els Pares de l'Església, van adoptar una actitud ambivalent envers la cultura clàssica grecoromana: en part, una actitud crítica de rebuig i desconfiança i, en part, una acceptació de la cultura clàssica, la qual fou “rebuda” per les comunitats cristianes dels primers segles i cristianitzada amb naturalitat: és el que s'anomena inculturació de les comunitats cristianes en el món grecoromà. A partir del segle V, l'Església, en evangelitzar els pobles germànics instal·lats a Europa occidental, també els va romanitzar, actuant així com a transmissora de la cultura clàssica a aquests pobles: de la *Romania* es va passar a la *Gothia*.

El cristianisme de l'Edat Mitjana (segles IX-XV) va reinterpretar la cultura clàssica a la llum de l'Evangelí en continuïtat amb el procés de canvi cultural iniciat a l'Antiguitat Tardana i s'expressà amb noves formes culturals (filosòfiques, literàries, artístiques) en un context sociocultural conegut com a *Christianitas*.

Temari abreujat:

Món antic

1. Relacions entre antiguitat i cristianisme: plantejament general
2. La inculturació de la fe cristiana en els dos primers segles: segle I (judeocristianisme, paganocristianisme); segle II (Pares apòlogues, gnosticisme i montanisme)
3. Relacions fe-raó. Diàleg dels cristians amb la filosofia: *sapientia veterum*
4. Relació dels cristians amb la literatura: *eruditio veterum*
5. Escola i educació. Biblioteques

6. Impacte del monacat en el procés de canvi cultural de l'Antiguitat Tardana
7. L'art en el cristianisme fins al segle VII: arquitectura; la irrupció de la imatge. La crisi iconoclasta del segle VIII
8. Teologia política dels Pares de l'Església
9. Balanç: naixement a l'Antiguitat Tardana d'una "cultura bíblica" que perdurarà fins al segle XIX, en què començarà el procés de secularització de la societat europea

Edat Mitjana

1. Edat mitjana, cristianisme i cultura: plantejament general
2. El renaixement carolingi i la *christianitas*
3. L'ideal monacal
4. L'*aetas ovidiana* i l'amor cristià
5. Traduir. El cristianisme i la cultura antiga
6. Dialogar. El cristianisme i les altres religions
7. La ciutat i els ordes religiosos mendicants
8. Universitats i catedrals
9. L'amenaça de la "doble veritat"
10. *Renovatio*: unitat dels cristians i reforma de l'Església
11. Cristianisme i perspectiva històrica
12. La crisi de l'anomenat augustinisme polític
13. Vers una nova època: ruptura o continuïtat?
14. Balanç: allò que Europa deu al cristianisme

Bibliografia bàsica (per ordre cronològic de publicació):

Món antic

Jean DANIÉLOU, *Mensaje evangélico y cultura helenística. Siglos II y III*, Madrid 2002 (original francès: 1961), 521 p.

Basil STUDER, *Storia della Teologia I: Epoca patristica*, Casale Monferrato 1993, 660 p.

Albert VICIANO, *Cristianización del Imperio romano. Orígenes de Europa*, Murcia 2003, 442 p.

Franz-Josef DÖLGER, *Paganos y cristianos. El debate de la Antigüedad sobre el significado de los símbolos*, Madrid 2013, 305 p.

Edat Mitjana

Erwin PANOFKY, *Arquitectura gótica y escolástica*, Buenos Aires, Ediciones Infinito, 1959, 134 p.

Denis DE ROUGEMONT, *El amor y occidente*, Barcelona, Kairós, 1979, 438 p.

Gonzalo BALDERAS VEGA, *Cristianismo, sociedad y cultura en la Edad media: una visión contextual*, Mèxic, Universidad Iberoamerica, Plaza y Valdés, 2008, 542 p.

Jaume MENSA, *Introducció a la filosofia medieval* (Manuals de la Universitat Autònoma de Barcelona, 57), Bellaterra, UAB, 2012, 280 p.

Rémi BRAGUE, *En medio de la Edad media. Filosofías medievales en la cristiandad, el judaísmo y el islam*, Madrid, Ediciones Encuentro, 2013, 354 p.